II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 16 december 1974

betreffende de goedkeuring van de verwerving van de meerderheid van het aandelenkapitaal van Gelsenberg AG te Essen door de Bondsrepubliek Duitsland

(Slechts de tekst in de Duitse taal is authentiek)

(75/156/EGKS)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, en met name op de artikelen 66 en 80,

Gelet op de Beschikking nr. 24/54 van 6 mei 1954 houdende een reglement inzake de toepassing van artikel 66, lid 1, van het Verdrag nopens de kenmerkende elementen van de controle op een onderneming,

Gezien de mededeling van de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland van 13 maart 1974 inzake de voorgenomen verwerving van de meerderheid van het aandelenkapitaal van Gelsenberg AG te Essen,

1. Overwegende dat de Bondsrepubliek Duitsland via verschillende ondernemingen in overheidsbezit werkzaamheden op het gebied van de produktie en de distributie van kolen uitoefent ; dat zij bezit :

— een voor de controle volstaande deelneming van 40 % in de Vereinigte Elektrizitäts- und Bergwerks-Aktiengesellschaft (VEBA), te Bonn-Berlijn ; de resterende aandelen zijn in handen van verschillende aandeelhouders. De VEBA bezit 99,1 % van het aandelenkapitaal van de Hugo Stinnes AG te Mülheim, een steenkolengroothandelsonderneming met verschillende andere, controlerende deelnemingen in deze sector, en voorts een aandeel van 14,1 % in het aandelenkapitaal van de Ruhrkohle AG, een steenkolenproducerende onderneming ;

— ca. 83 % van het aandelenkapitaal van de Vereinigte Industrie-Unternehmungen Aktiengesellschaft, VIAG, te Berlijn ;

Overwegende dat de VEBA samen met de VIAG de Braunschweigische Kohlenbergwerke (BKB) te Helmstedt controleert ; dat de produktie van bruinkoolbriketten hier weliswaar per 1 april 1974 is gestaakt, doch dat ook deze firma kleinere distributieondernemingen in de zin van artikel 80 van het Verdrag controleert ;

Overwegende dat de Braunschweigische Kohlenbergwerke bovendien te zamen met de VEBA de controle hebben over de BKB/Stinnes-Stromeyer GmbH, die zich eveneens beweegt op het terrein van de groothandel in steenkolen ;

Overwegende dat de Bondsrepubliek bovendien beschikt over :

— 76 % van de aandelen van de Saarbergwerke AG te Saarbrücken, een steenkolenproducerende onderneming in de zin van artikel 80 van het Verdrag, die weer op haar beurt de meerderheid der aandelen van meerdere steenkolendistribuerende ondernemingen in de zin van artikel 80 bezit,

— 100 % van het aandelenkapitaal van de Salzgitter AG, die een 10,8 %-deelneming heeft in de Ruhrkohle AG ;

2. Overwegende dat Gelsenberg AG een concern is dat zich beweegt op het gebied van koolwaterstoffen, chemie, atoomenergie/elektriciteit, binnenscheepvaart, expeditie en handel, en waarvan de aandelen voor 48,3 % in het bezit zijn van de Rheinisch-

Westfälische Elektrizitätswerk-Aktiengesellschaft (RWE) te Essen ; dat de resterende aandelen in handen zijn van verschillende aandeelhouders ; dat haar 100 %-dochteronderneming Raab Karcher GmbH een steenkolendistribuerende onderneming in de zin van artikel 80 van het Verdrag is ; dat de Raab Karcher GmbH harerzijds is gefusioneerd met de Bayerische Brennstoffhandel GmbH KG en de Hansen Neuerburg Export-Import GmbH OHG ; dat de beide laatstgenoemde ondernemingen door de Raab Karcher GmbH te zamen met andere partners gemeenschappelijk worden gecontroleerd ; dat Gelsenberg AG eveneens een deelneming van 13,55 % in de Ruhrkohle AG heeft ;

3. Overwegende dat de Bondsregering voornemens is, 51,3 % van het maatschappelijk kapitaal van Gelsenberg AG te verwerven ; dat door de concentratie van Gelsenberg AG en VEBA een krachtig concern moet worden geschapen, waarbij het zwaartepunt der activiteiten in de sectoren minerale oliën en elektriciteitsproduktie zal liggen ; dat, daar met de fusie van beide ondernemingen ook hun activiteiten op het gebied van de steenkolenproduktie en -distributie worden gebundeld, sprake is van een concentratie in de zin van artikel 66, lid 1 ; dat de Bondsrepubliek rechtstreeks en indirect nog andere ondernemingen in de zin van artikel 80 controleert ; dat ten aanzien van deze deelnemingen van de Bondsrepubliek echter kan worden vastgesteld dat de door haar gecontroleerde ondernemingen niet worden overkoepeld door een plannings- en besluitvormende instantie, doch als economisch zelfstandige ondernemingen worden geleid ; dat de VEBA, de Vereinigte Industrie-Unternehmungen AG, de Saarbergwerke AG en de Salzgitter AG dientengevolge weliswaar met elkaar zijn verbonden, doch dat deze binding geen mededingingsbeperkende gevolgen heeft ; dat het onderzoek naar de weerslag van de concentratie daarom kan worden beperkt tot de opneming van Gelsenberg AG in de VEBA ;

4. Overwegende dat VEBA en Gelsenberg AG evenals alle andere aandeelhouders van de Ruhrkohle AG, vroegere mijnbouwmaatschappijen zijn, die hun mijnbezit in 1969 in de Ruhrkohle AG hebben ingebracht ; dat ook zij evenals de talrijke andere aandeelhouders op grond van hun kapitaalaandeel niet de macht hebben, de Ruhrkohle AG te controleren ; dat de Bondsrepubliek door de verwerving van een deelneming in Gelsenberg AG echter haar aandeel in de Ruhrkohle AG met 13,55 % verhoogt ; dat de aan de Bondsrepubliek toebehorende ondernemingen dan met ca. 39 % van het kapitaal van de Ruhrkohle AG ongetwijfeld een niet onaanzienlijke invloed hebben op haar bedrijfsbeleid ; dat niets er echter op wijst, dat de Bondsregering deze versterkte invloed zou kunnen gebruiken om de aanbiedingsvoorwaarden van de onderneming zodanig te wijzigen, dat door haar gecontroleerde handelsondernemingen worden gefavoriseerd ; dat de door de Commissie goedgekeurde verloopregeling van de Ruhrkohle AG ([1]) bovendien de gelijke behandeling van alle groothandelaren bij de toelating tot de rechtstreekse afname bij de Ruhrkohle AG waarborgt ; dat de gewijzigde bezitsverhoudingen bij de Ruhrkohle AG de VEBA/Gelsenberg AG-groep derhalve geen voordeel geven bij de toegang tot de produktie ;

5. Overwegende dat bij de verkoop van vaste brandstoffen op grond van de afzet in 1973 de toekomstige handelsvolumes op de relevante markt van de Bondsrepubliek Duitsland als volgt kunnen worden geraamd :

Afzet vaste brandstoffen door de VEBA incl. de afzet van de gemeenschappelijk met de VIAG gecontroleerde groothandel van de Braunschweigische Kohlenbergwerke te Helmstedt	ca. ..... ton
Afzet vaste brandstoffen door de Gelsenberg AG	ca. ..... ton
	ca. ..... ton

Overwegende dat een totale afzet van ca. . . . . t per jaar door de deelnemers aan de geplande concentratie overeenkomt met een aandeel van 33 % in het handelsvolume van de totale steenkolengroothandel op de relevante markt ; dat dit marktaandeel op groothandelsniveau het grootste in de Bondsrepubliek zal zijn ; dat echter nog zeven andere steenkolengroothandelaren in de Bondsrepubliek marktaandelen tussen 5 en 10 % hebben ; dat daarnaast nog ca. 150 kleinere ondernemingen bestaan ; dat de verbruikers, gezien de grote spreiding van de in de steenkolengroothandel werkzame ondernemingen over het grondgebied van de Bondsrepubliek ondanks de tot een martkaandeel van 33 % leidende concentratie steeds een zeer ruime keuzemogelijkheid blijven hebben bij de voorziening van hun behoeften aan vaste brandstoffen ;

Overwegende dat VEBA/Gelsenberg AG niet de macht hebben de prijzen voor vaste brandstoffen vast te stellen ; dat van de in 1973 afgezette ca. . . . . t vaste brandstoffen ongeveer . . . . . t afkomstig was van de produktie van de Gemeenschap ; dat de betrokkenen, daar de voor deze kolen door de toonaangevende verkoopgebieden verleende handelsmarge slechts ca. 4 % van de catalogusprijs bedraagt, niet in staat zijn deze prijzen in grotere mate te onderbieden ; dat omgekeerd VEBA/Gelsenberg AG deze prijzen alleen in zoverre kunnen verhogen, als de concurrentie door stookolie zulks toelaat ; dat de stookoliënprijs u.e sinds vele jaren aanzienlijk lager is dan de prijs van communautaire kolen ; dat dit, zij het in geringere mate, ook voor de in 1973 afgezette ca. . . . . t

([1]) PB nr. L 120 van 7. 5. 1973, blz. 14.

importkolen opgaat ; dat VEBA/Gelsenberg AG bij de invoer van kolen uit derde landen met een marktaandeel van ca. . . . . % weliswaar een overeenkomstig sterke marktpositie hebben als in de totale steenkolengroothandel ; dat echter ook de prijzen voor importkolen uit het met niet aan douanerechten onderworpen invoercontingent steeds hoger waren dan de stookolieprijs ; dat alleen kolen uit landen met staatshandel, die deels tegen de stookolieprijs konden worden geïmporteerd, een uitzondering hierop vormden ;

Overwegende dat deze situatie op prijsgebied uit tweeledig oogpunt tot een fundamentele structuurwijziging bij de brandstoffenafzet via de groothandel heeft geleid ; dat de meeste verbruikers hun installaties hebben omgebouwd op stookolie of door het bezit van bivalente installaties de beslissing over het gebruik van vaste of vloeibare brandstoffen steeds openlaten ; dat in 1973 door de handel in de Bondsrepubliek naast vaste brandstoffen ca. 49 miljoen t stookolie werd afgzet ; dat dit betekent dat thans nog slechts ca. 30 à 32 % van de afzet van de steenkolengroothandel (t = t) bestaat uit vaste brandstoffen, doch dat het grootste deel gevormd wordt door stookolie ; dat de aardoliemaatschappijen bovendien echter nog ca. 33 miljoen t rechtstreeks afzetten zonder inschakeling van de steenkolengroothandel ; dat dientengevolge de mogelijkheden tot gebruikmaking van een sterke machtspositie voor een groothandelaar verregaand beperkt zijn ; dat daarentegen de mogelijke vervanging van vaste brandstoffen door stookolie en het verschijnen van nieuwe concurrenten op de markt veeleer waarborgen zijn voor een behoorlijk functioneren van de mededinging ; dat deze concurrentie tussen de handelaren onderling berust op de verscheidenheid van hun aanbod en hun betrouwbaarheid bij de nakoming van levertermijnen, kwaliteiten, expeditievoorschriften en bij de behandeling van klachten betreffende de kwaliteit ;

Overwegende dat bij de vraag, of de concentratie de deelnemers mogelijkerwijze andere uitzonderlijke mededingingsvoordelen verleent, ook de beschikbaarheid over eigen vervoermiddelen in de binnenscheepvaart in aanmerking moet worden genomen ; dat VEBA en Gelsenberg AG namelijk beschikken over een aanbod van eigen scheepsruimte, waardoor zij reeds in 1971 het vervoer van ca. . . . . % resp. . . . . % van de door de Duitse ondernemingen binnen de B.R.D. en in het handelsverkeer met buitenlandse havens in totaal vervoerde hoeveelheid konden uitvoeren ;

Overwegende echter dat minder dan 20 % van de in de Bondsrepubliek afgezette vaste brandstoffen per schip wordt getransporteerd en dat VEBA en Gelsenberg AG elk minder dan . . . . . % van de door hen afgezette vaste brandstoffen met eigen schepen hebben vervoerd ; dat tegen de schepping van een bevoorrechte positie door het gebruik van eigen scheepsruimte ook nog het feit spreekt dat in de binnenscheepvaart een overcapaciteit van aangeboden scheepsruimte bestaat en VEBA/Gelsenberg AG ook geen rechtstreekse invloed op de transportprijzen hebben, daar de vrachtprijzen van de binnenscheepvaart, voor zover dit geen vaste prijzen zijn (zoals in het Duitse binnenlandse verkeer) vrij op de vrachtenmarkt tot stand komen ; dat de betrokkenen gezien deze marktstructuur en de verhoudingen op het gebied van vraag en aanbod praktisch geen speelruimte hebben voor het verlenen van bijzondere voorwaarden aan afnemers die van hun vervoersmogelijkheden gebruik maken ;

6. Overwegende dat de betrokkenen door de concentratie niet in staat worden gesteld op een belangrijk deel van de markt de prijzen voor vaste brandstoffen te bepalen, de distributie te beheersen of te beperken of zich te onttrekken aan de uit de toepassing van het Verdrag voortvloeiende mededingingsregels ; dat zij om dezelfde redenen ook geen kunstmatig bevoorrechte positie verkrijgen die hun een aanmerkelijk voordeel geeft met betrekking tot de voorziening of de afzet ;

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

De verwerving van de meerderheid van het aandelenkapitaal van Gelsenberg AG te Essen door de Bondsrepubliek Duitsland wordt goedgekeurd.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland.

Gedaan te Brussel, 16 december 1974.

Voor de Commissie

De Voorzitter

François-Xavier ORTOLI